

ВІДГУК

**офіційного опонента - доктора юридичних наук, професора
Гаран Ольги Володимирівни
на дисертацію Кочерева Олексія Сергійовича
на тему «Організаційно-правові засади розвитку річкового
судноплавства в Україні» подану на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 081 – Право**

Актуальність теми дисертаційного дослідження. У багатьох країнах світу річковий транспорт займає важливе місце в транспортній системі, оскільки є найбільш дешевим і зручним видом транспорту, особливо для перевезень масових вантажів. Він є в п'ять разів економічніше, ніж залізничний транспорт, і в десятки разів дешевше, ніж автомобільний.

Враховуючи, що внутрішній водний транспорт є складовою національної системи транспорту, то й завдання, які ставляться перед транспортною галуззю України в повній мірі стосуються і внутрішнього водного транспорту. Так, відповідно до Транспортної Стратегії України, «транспортний сектор є основою для прискорення розвитку національної економіки шляхом перетворення України на міжнародний транспортний хаб між Європою та Азією шляхом створення безпечної, надійної, дієвої, ефективної, мультимодальної транспортної системи, що ґрунтується на ринкових принципах і відповідає потребам промисловості та громадян України. Судноплавство внутрішніми водними шляхами України має потужну економічну властивість, але використовується дуже слабо – лише 3% потенціалу річок використовується в Україні. Тобто, регулювання діяльності транспорту внутрішніми водними шляхами є актуальною та важливою проблемою, яка має прямий вплив на економічний стан країни, екологічну ситуацію в державі, на розвиток національної транспортної системи.

Крім того заслуговує увагу і той факт, що річкове перевезення є не лише економічно вигідними, але й екологічно сталими. Це сприяє зменшенню викидів та негативному впливу на навколишнє середовище. Водний транспорт є найбільш природною та ефективною альтернативою, знижуючи сукупні витрати на будівництво та обслуговування водних шляхів у порівнянні з іншими засобами перевезень, такими як автошляхи чи залізниця.

Проте, незважаючи на активні зусилля, проблемні аспекти законодавчого забезпечення функціонування галузі річкового судноплавства України, труднощі практичної реалізації положень Закону України «Про внутрішній водний транспорт» залишаються актуальним і потребують подальшої уваги правничої спільноти та фахівців.

Дійсно, в сучасних реаліях, недостатню увагу приділено для вирішення низки проблемних питань, які стримують зростання перевезень внутрішнім водним транспортом України. Наприклад, недосконале законодавство не забезпечує чітке регулювання галуззю: створює надлишкове бюрократичне навантаження та не розвиває привабливе інвестиційне середовище; не сприяє формуванню стійкого механізму фінансування галузі; обумовлює відсутність цілісного, системного державного управління галуззю; зменшує вірогідність включення річкових шляхів України до міжнародного транспортного простору на нормативно-правовому рівні тощо. Отже, формування ефективних організаційно-правових механізмів розвитку річкового судноплавства в Україні є актуальним питанням в національного правового простору і вимагає подальшого дослідження, усвідомлення та впровадження ефективних стратегій, спрямованих на модернізацію галузевого (річкового) законодавства України та відкриває нові можливості до розбудови системи внутрішніх водних сполучень.

Актуальність теми дослідження підсилюється і тим фактом, що правове регулювання діяльності відносин в галузі річкового судноплавства є передумовою забезпечення транспортної безпеки. Транспортна безпека

регулюється низкою національних нормативно-правових актів та міжнародних договорів, адже транспортна безпека повинна відповідати вимогам міжнародних документів.

Тому, актуальність обраної теми О. С. Кочерева не викликає сумнівів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертація О. С. Кочерева характеризується системним підходом до предмету дослідження. Визначення автором об'єкта, предмета, мети і наукових завдань дисертаційного дослідження є чітким та зрозумілим. Мета роботи досягнута, завдання виконані. Вироблені дисертантом висновки та сформульовані пропозиції є переконливими, базованими і ґрунтуються на вивченні особливостей застосування інструментів адміністративно-правового регулювання діяльності транспорту внутрішніми водними шляхами.

Аргументованість сформульованих дисертантом положень підтверджується також значним доктринальним, емпіричним та нормативним базисом дисертаційного дослідження (список використаних джерел налічує 170 найменувань). Критичний та аналітичний підхід автора до розробок українських та зарубіжних науковців, дозволив виробити власне бачення досліджуваної проблематики, розробити пропозиції та рекомендації щодо удосконалення теоретичних підходів до оновлення правової бази та оптимізації організаційних зусиль у сфері річкового судноплавства з урахуванням стандартів ЄС.

Приємно відзначити той факт, що значна частина використаних джерел датується останніми роками. Це свідчить про нагальність розглянутих в роботі питань, так і про старання дисертанта бути в руслі сучасних наукових тенденцій. З іншого боку, велика увага в роботі приділяється європейським стандартам, які пред'являються до правового регулювання діяльності відносин в галузі річкового судноплавства та визначення напрямків державної політики щодо їх впровадження в Україні. Безумовно, такий підхід вартий схвалення і всебічної підтримки. Забезпеченню відповідного ступеня

обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, сприяло також формування дисертантом необхідного методологічного базису роботи, у якому вдало поєднані загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання.

Ознайомлення з дисертацією та науковими публікаціями дає підстави для висновку про відсутність у роботі та публікаціях положень, що можуть свідчити про порушення академічної доброчесності. Дисертаційне дослідження виконано здобувачем самостійно, усі сформульовані у ньому положення і висновки обґрунтовано та доведено на основі його особистих досліджень.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. На особливу увагу заслуговує **наукова новизна** одержаних результатів.

Вважаю, що дисертація Олексія Сергійовича стане помітним внеском у розвиток доктринального уявлення про інструменти адміністративно-правового регулювання діяльності транспорту внутрішніми водними шляхами. Дана робота є однією з перших в адміністративно-правовій науці України, в якій проведено комплексний аналіз та ґрунтовне дослідження правового регулювання відносин у сфері річкового судноплавства з позиції науки адміністративного права. Робота присвячена формуванню нової науково обґрунтованої концепції реалізації судноплавства внутрішніми водними шляхами, розробці висновків та пропозицій, спрямованих на вдосконалення системи правового та організаційного забезпечення діяльності річкового транспорту в сучасних умовах, враховуючи євроінтеграційні зміни та новелі національного законодавства. Результати дослідження дозволяють визначити ефективність і актуальність правових механізмів, спрямованих на забезпечення транспортної безпеки.

Зокрема, дисертантом уперше визначено, що річковий транспорт є головним елементом транспортної системи України, діяльність якого регулюється нормами адміністративного права; здійснена класифікація

форм і методів адміністративно-правового регулювання відносин у сфері річкового судноплавства України; виявлено колізійність норм адміністративного права щодо регулювання діяльності в сфері річкового судноплавства; наведено комплексний перелік особливостей правового регулювання відносин у сфері річкового судноплавства, надано доктринальну дефініцію поняття правового регулювання річкового судноплавства та інше. Автором сформульовано визначення поняття «методологія правового регулювання відносин у сфері річкового судноплавства», а також обґрунтовано мету правового регулювання сфери річкового судноплавства, обґрунтовано пропозиції щодо внесення зміни до Закону України «Про транспорт» та Водний кодекс України.

Автором визначено, що під поняттям «адміністративне регулювання сфери річкового судноплавства» слід розуміти систему нормативних актів, компетентностей посадових осіб та повноважень органів виконавчої влади щодо регулювання сфери річкового судноплавства та внутрішніх водних шляхів, забезпечення режиму законності та правопорядку та зниження ймовірностей виникнення ситуацій загроз і небезпек річковому транспорту та всім учасникам відносин у сфері внутрішніх водних шляхів.

Обґрунтовано, що потенціал річкових перевезень в Україні дуже високий та має бути реалізований у найближчій перспективі. Для цього існують як ринкові передумови – удорожчання автомобільних і залізничних перевезень, так і соціально-економічні – низька вартість, велика габаритність та екологічність річкових перевезень. Річкові перевезення можуть посісти провідне місце у транспортній системі, оскільки здатні розвантажити критичні ділянки та перенаправити вантажні потоки. Основною передумовою раціонального розвитку річкового сегмента логістичної системи є переорієнтація роботи річкових портів у формат логістичних центрів, розвиток їх інфраструктури та автоматизація процесів управління.

Автор констатує, що виникнення проблем протягом останніх років обумовлене прийняттям виконавчими органами некомпетентних рішень

щодо встановлення додаткових зборів із суден за проходження шлюзів, морських каналів, акваторій морських торгових портів, плат за підймання ферм мостів, а також мізерними інвестиціями в основний капітал, що привело річковий транспорт до відсутності конкурентоспроможності порівняно з іншими видами транспорту.

Заслуговують увагу пропозиції автора щодо відродження в Україні річкового судноплавства, а саме: КМУ, Мінінфраструктури необхідно виконати такі заходи: розробити та затвердити Стратегію розвитку внутрішнього водного транспорту на період до 2025 р. та План заходів щодо реалізації Стратегії, який передбачатиме формування конкурентного середовища на ринку послуг ВВТ тощо; розробити та затвердити програму забезпечення безпечної експлуатації внутрішніх водних шляхів та судноплавних шлюзів України до 2025 р.; забезпечити участь України в реалізації Стратегії ЄС для Дунайського регіону, шляхом розробки та реалізації проектів щодо відродження в українській частині Дунаю воднотранспортної галузі і морегосподарського комплексу.

З позитивного боку варто відмітити авторську позицію стосовно виокремлення основних напрямків трансформації реалізації судноплавства внутрішніми водними шляхами України. Автор зазначає, що «Основними пріоритетами в діяльності щодо розвитку річкового судноплавства є: по-перше, удосконалення нормативного забезпечення галузі внутрішніх водних перевезень, тобто прийняття нових нормативних актів, таких як Транспортний кодекс України, Закону України «Про підприємства транспортної галузі» та внесення змін до чинного Господарського кодексу України та Закону України «Про національну поліцію»; по-друге, удосконалення організаційно-технічного забезпечення діяльності на внутрішньому водному транспорті, шляхом створення нових служб і відділів у профільному міністерстві; по-третє, удосконалення діяльності суб'єктів господарювання на внутрішньому водному транспорті та створення пільгового режиму інвестування в цю галузь».

Значний інтерес становить розкриття особливостей поширення дії європейських стандартів в національному правовому просторі шляхом імплементації норм ЄС у зазначеній сфері. Автор звертає увагу, що основні новели, закладені в Законі «Про внутрішній водний транспорт», сприяють інтеграції внутрішніх водних шляхів в інтермодальну логістичну схему, що дасть змогу Україні посилити свою конкурентну позицію у транспортній системі країн-членів ЄС. Розглядаючи розвиток національного внутрішнього водного транспорту через призму євроінтеграційних процесів, автор визначає, « що основними напрямками імплементації норм європейського права щодо регулювання річкового судноплавства є: а) імплементація найбільш ефективної моделі організації управління річковим судноплавством; 2) систематизація нормативного матеріалу у цій галузі; 3) встановлення режимів безпеки та їх рівнів для річкового судноплавства; 4) дерегуляція частини відносин економіки у сфері річкових перевезень» .

Цікавою є позиція стосовно сутності забезпечення суспільної безпеки у сфері річкового судноплавства, яка є фактично діяльністю щодо забезпечення режиму законності та правопорядку у сфері річкового судноплавства.

Дисертантом здійснено порівняльний аналіз національного та зарубіжного законодавства щодо підготовки моряків.

Розроблені автором наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації та винесені на захист, відповідають вимогам наукової новизни, є оригінальними авторськими розробками та свідчать про наукову зрілість здобувача і набуття ним необхідних компетентностей.

Основні положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертаційному дослідженні, викладено у 6 наукових статтях, які розміщено у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України з присвоєнням категорії «Б» та наукових періодичних виданнях інших держав, і 4 доповідях на наукових і науково-практичних конференціях,

що свідчить про повноту викладення матеріалу дослідження в друкованих працях.

Висновки і рекомендації дисертації мають високий рівень достовірності. Про це свідчать позитивні відгуки авторитетних вчених-правників; успішна апробація на кафедральних заходах, міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Справляє приємне враження й обсяг використаного емпіричного матеріалу.

Практичне значення дисертаційного дослідження полягає у тому, що висновки і пропозиції, сформульовані у дисертації, можуть бути використані у: науково-дослідній діяльності – для подальшої розробки теоретичних проблем адміністративно-правового регулювання галузі річкового судноплавства в Україні. Також, важливим є і той факт, що робота має чітку практичну спрямованість, яка полягає у тому, що отримані результати можуть бути застосовані в практичній діяльності суб'єктів річкових перевезень, у діяльності органів державної влади, що забезпечують формування та реалізацію державної політики в галузі річкового судноплавства, а також сприяти удосконаленню їх взаємодії.

Оцінка змісту дисертації та анотації. Дисертаційна робота Кочерева Олексія Сергійовича має класичну для дисертаційних досліджень структуру, розроблений план є логічним, що дозволило послідовно репрезентувати результати проведеного наукового пошуку, досягнути визначеної мети та виконати обумовлені нею завдання.

Стиль викладення відповідає прийнятому у науковій літературі та забезпечує легкість і доступність сприйняття наукових положень, висновків і рекомендацій.

Змісту дисертації притаманна методична і концептуальна цілісність, гармонійність наукового викладу, в цілому позбавленого однобічних та категоричних висновків. Автор показав себе вдумливим, принциповим, уважним до деталей науковцем, який ретельно провів аналіз досліджуваних питань.

Дисертаційна робота Кочерева Олексія Сергійовича характеризується оптимальною, продуманою дослідницькою стратегією та логікою розв'язання проблем, що притаманні науковому аналізу.

Робота складається з анотації українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, логічно об'єднаних у дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 224 сторінки, з них основного тексту – 205 сторінок. Таким чином, вимоги МОН України до такого виду наукових праць виконано.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, окреслено мету і задачі дослідження, його методологічний, теоретичний та емпіричний базис, розкрито сутність і стан розробки обраної проблематики, наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, наведено дані щодо їх апробації та опублікування, особистого внеску здобувачки.

У Розділі 1 *«Теоретико-правові основи організації річкового судноплавства в Україні»*, що охоплює три підрозділи, відповідно до класичного для дисертаційних робіт підходу, розкриваються базові загальнотеоретичні аспекти досліджуваної проблематики, зокрема: історичні аспекти та сучасний стан річкового судноплавства в Україні; структуру та нормативно-правова засади діяльності органів управління у галузі річкового судноплавства в Україні; проблеми функціонування річкового судноплавства в Україні; шляхи їх подолання та перспективи розвитку.

У межах дослідження здійснення систематизація розвитку річкового і морського транспорту і виділено сім етапів.

Підкреслено, що створення правових основ функціонування та розвитку внутрішнього водного транспорту є вкрай актуальним питанням, тому Закон України *«Про внутрішній водний транспорт»*, безумовно, сприятиме розвитку транспортного законодавства про внутрішній водний транспорт. Однак низка питань господарсько-правового характеру залишається поза увагою законодавця, зокрема правові форми здійснення

перевезення вантажів внутрішнім водним транспортом, господарсько-правова відповідальність учасників перевезення, правовий статус річкового порту, терміналів, питання діджиталізації перевізного процесу, зокрема можливість укладення в електронній формі договорів перевезення, перевізних документів, які підтверджують укладення договорів перевезення, питання мультимодальності, а саме перевезення вантажів за участю декількох видів транспорту за єдиним перевізним документом, в тому числі електронним.

Розділ 2 «Аналіз законодавства у галузі річкового судноплавства України та ЄС» охоплює три підрозділи, в яких розкриваються основні загальнотеоретичні складові досліджуваної проблематики, зокрема: законодавче забезпечення функціонування галузі річкового судноплавства України; аналіз Закону України «Про внутрішній водний транспорт» як головного нормативного акту у системі річкового судноплавства; система дипломування судноводіїв у галузі річкового судноплавства України

Констатовано, що положення Закону містять низку недоліків та неузгодженостей, які потребують доопрацювання, ураховуючи зауваження та рекомендації.

У межах дослідження здійснення систематизація органів регулювання річковим транспортом.

Обґрунтовано, що Мінінфраструктури є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері морського і річкового транспорту, та відповідно до покладених на нього завдань, крім іншого: бере участь у діяльності міжнародних організацій, розробляє та укладає міжнародні договори, та виконує функції Морської адміністрації України; узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до компетенції Міністерства, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України та в установленому

порядку вносить їх на розгляд Президентів України та Кабінету Міністрів України.

Доведено, що Державна служба морського та річкового транспорту України: реалізує державну політику у сфері безпеки на річковому транспорті; виносить на розгляд Міністра інфраструктури пропозиції щодо забезпечення формування державної політики у сфері безпеки на річковому транспорті; здійснює державний нагляд (контроль) за безпекою на річковому транспорті; надає у передбачених законом випадках адміністративні послуги у сфері річкового транспорту.

Значено, що ДП «Адміністрація річкових портів» є єдиним підприємством державної форми власності в сфері річкового транспорту, яке за основними напрямками діяльності, передбаченими статутом, надає послуги з перевезення пасажирів та вантажів річковим транспортом, а також може виконувати роботи, що пов'язані з навантаженням та розвантаженням вантажів та надання інших послуг для цілей судноплавства безпосередньо на внутрішніх водних шляхах України

Запропоновано удосконалити систему дипломування моряків, а саме оптимізувати та спростити систему, привести її у відповідність до практики провідних європейських країн. Автор вважає, що першочерговими заходами підвищення об'єктивності оцінки кваліфікації моряків є запобігання корупційним явищам у цій сфері.

Розділ 3 «Напрями удосконалення правового забезпечення діяльності підприємств у галузі річкового судноплавства в Україні» складається із трьох підрозділів, які розкривають основні вектори забезпечення діяльності у межах досліджуваної проблематики, зокрема: застосування іноземного досвіду у забезпеченні діяльності галузі річкового судноплавства в Україні; удосконалення правового забезпечення функціонування галузі річкового судноплавства в Україні на основі європейського досвіду; механізми удосконалення розвитку річкового судноплавства в Україні.

Зроблено висновок, що ключовими правовими векторами розвитку річкового транспорту в Україні як альтернативного екологічного виду перевезень, у розділі визначено, зокрема: 1) реалізація Закону України «Про внутрішній водний транспорт України» та інших законів і підзаконних актів, які б змогли контролювати діяльність річкової інфраструктури; 2) Розробка проекту Закону України «Про Міжнародний реєстр суден України»; 3) запровадження ефективних механізмів для залучення інвестицій у розвиток річкових портів та терміналів, механізмів компенсації інвесторам витрат, залучення коштів державного та місцевих бюджетів для будівництва і реконструкції об'єктів внутрішнього водного транспорту та інші.

У висновках сформульовано найбільш суттєві, на думку дисертанта, результати та положення дослідження.

Таким чином, аналіз змісту дисертації свідчить про її самостійний, комплексний, завершений, монографічний характер, спрямованість на вирішення вагомих для сучасного правового регулювання та правозастосування завдань, формування та пошуку ефективних механізмів удосконалення розвитку річкового судноплавства в Україні.

Анотація відповідає встановленим вимогам, є інформативною та містить необхідні елементи.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Враховуючи викладене, можна констатувати про високий теоретичний рівень представленої дисертації та її практичне значення. Однак, як і будь-яке оригінальне дослідження, воно має окремі дискусійні положення, які можуть стати підґрунтям для дискусій:

1) У висновках (с. 201) автор зазначає, що « На сьогоднішній день ... є безліч перспектив для модернізації української річкової інфраструктури. Відновлення річкового судноплавства допоможе Україні наростити обсяги вантажних перевезень і переорієнтувати частину вантажів з автомобільних та залізничних перевезень на річковий транспорт. За умови стратегічно правильного керування галуззю, українська річкова логістика може зайняти

належне місце в загальноєвропейському ланцюзі торгових шляхів». Ми погоджуємось з цією позицією, але потрібно враховувати, що діяльність річкового судноплавства в Україні тісно пов'язано із використанням земельних ресурсів. У зв'язку із цим виникає питання: *«Які аспекти земельного регулювання в діяльності річкового судноплавства вами були враховані при написанні роботи?»*.

2) У дисертаційному дослідженні виокремлено низку проблем правового регулювання, які не дозволяють субінституту забезпечення безпеки у сфері річкового транспорту повною мірою здійснювати своє суспільне призначення, а саме: 1) невідповідність такого субінституту міжнародним нормам; 2) відсутність правового регулювання механізмів застосування норм вітчизняного законодавства; 3) застарілість основних фондів транспортних підприємств; 4) економічна нестабільність. Але, не є зрозумілою остаточна позиція дисертанта стосовно використання адміністративних інструментів забезпечення системи безпеки підчас перевезень внутрішнім водним транспортом. У зв'язку із цим, виникає питання: *«Чи враховано вами категорію адміністративна система забезпечення безпеки річкових перевезень, якщо так, то які складові ви визначаєте як пріоритетні?»*.

3) Автор обґрунтовує позицію, що внутрішній водний транспорт має необхідний потенціал для участі в мультимодальних перевезеннях та може бути застосований в інтегрованій системі доставки вантажів у взаємодії з іншими видами транспорту. На нашу думку, робота тільки виграла б, якщо б здобувач акцентував увагу на фінансових та економічних моментах річкових перевезень. Враховуючи, що в Україні, як і в усьому світі, нині зростає попит на перевезення внутрішнім водним транспортом. Вантажовласники, насамперед металовиробники і зернотрейдери, в умовах економічної нестабільності, дефіцит та зростання цін на паливо, збільшення випадків перебоїв у роботі залізничного та автомобільного транспорту через повномасштабну війну Росії проти України, намагаються скоротити

транспортні витрати що внутрішній водний транспорт в Україні. Тому, як видно з досліджень, річковий транспорт може стати ключовим гравцем у сфері вантажоперевезень, перевозючи десятки мільйонів тонн вантажів щорічно. Це відкриває великі перспективи для розвитку та збільшення вартості економіки країни. *Але в дисертації не відображено фінансову складову річкових перевезень, не надано визначення місця і ролі економічної складової? Поясніть вашу позицію.*

Наявність дискусійних питань не впливає на загальну позитивну оцінку наукової роботи. Зазначені зауваження до положень дисертації, що виносяться на захист в цілому не впливають на позитивну оцінку роботи, натомість спрямовані на спонукання дисертанта до подальших поглиблених наукових досліджень в майбутньому, вони можуть стати предметом наукових дискусій науковців та практиків. Отже, окреслені недоліки не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Висновок щодо рецензованого дослідження. За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Кочерева Олексія Сергійовича на тему «Організаційно-правові засади розвитку річкового судноплавства в Україні» відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затв. постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, Порядку присудження ступеня доктора філософії, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, Вимогам до оформлення дисертації, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2017 № 40, що висувуються до дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Автор дисертаційного дослідження, О.С. Кочерев, набув теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної діяльності, оволодів методологією наукової діяльності, а також здійснив власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення (пункт 22, абзац 2 пункту 27 Порядку № 44).

Таким чином, дисертаційне дослідження «Організаційно-правові засади розвитку річкового судноплавства в Україні» підготовлено відповідно до нормативних вимог до дисертаційних робіт, а її автор Кочерев Олексій Сергійович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

**професор кафедри адміністративного
та господарського права
Одеського національного
університету імені І.І. Мечникова,
доктор юридичних наук, професор**

Ольга ГАРАН

Підпис громад.	<i>Ольги Гаран</i>
посада	<i>професора</i>
ЗАВІРЯЮ:	
Проректор ОНУ імені І. І. Мечникова	
	<i>Запорожченко О. В.</i>